

БІЛИЙ ДІМ
Канцелярія Віце-Президента

Для негайного розповсюдження
22-го жовтня, 2009 р.

ВИСТУП ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТА БАЙДЕНА
СТОСОВНО АМЕРИКИ, ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ І ПАРТНЕРСТВА
У 21-МУ СТОРІЧЧІ

Бібліотека Центрального Університету
Бухарест, Румунія

ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТ БАЙДЕН: Дякую, пане Посол. Директоре, пане Мер, колишні президенти, з ким я мав честь зустрічатися раніше – так добре знову бути в Румунії. І, пане Мер, як ми кажемо в Америці, дякую за паспорт до вашого міста. Я високо це ціную.

Який чудовий форум, який чудовий форум. І я звертаюся до всіх студентів: щиро дякую. Для мене висока честь, що ви всі тут зібралися.

Шановні пані та панове, це висока честь знову бути в Румунії. Це не перший мій візит, ані, Бог дасть, і не останній. І це чудово знову бути в Центральній Європі щоб разом відзначити надзвичайну добу змін. Двадцять років тому світ із затамуванням подиху і захватом стежив за тим, як чоловіки й жінки цього регіону розбили кайдани поневолення і стали вільним народом.

Буквально, важко уявити собі, що ця чудова бібліотека була місцем запеклих боїв у 1989 році. Я переглядав фотографії, на яких виглядало, що зовні розташовувалися танки. Шановні пані й панове, коли стрілянина припинилася й розвіявся дим, фасад цієї будівлі було вкрито шрамами від снарядів і куль. Згоріло п'ятсот тисяч книжок – частина вашої історії та вашої спадщини. А лише за кілька кварталів звідси, на Університетській площі, зброя скосила кількох молодих борців за свободу. Однак, їхня відвага й переконання перемогли, і я сподіваюся та знаю, що це було прикладом для всіх вас, хто йшов за ними.

Коли “Залізну завісу” було усунено, стіна у Берліні впала, то замість них виросла демократія, демократія на яку ви вже давно заслужили. Європою вкорінилося нове відчуття можливостей, що розбухує цей регіон, об’єднує континент, і буквально надихає увесь світ. Історія свободи – ваша історія – це одне з найбільших досягнень сучасної історії. І це важливо, що ми святкуємо цю видатну – цю видатну подію.

Також важливо пам’ятати який далекий шлях пройшла Центральна Європа за останні 20 років.

На початках своєї кар’єри сенатора Сполучених Штатів, тоді ще молодого сенатора, я узяв з собою у подорож до Центральної Європи своїх двох синів, тепер уже цілком дорослих, а тоді їм ледве перевалило за перший десяток. Я відразу повіз їх у Дахау, щоб вони з самого початку знали на що найгірше здатна людина, але, також, і на що найкраще.

Я узяв їх до Берлінської стіни. Я провів їх через контрольно-пропускний пункт «Чарлі», аби решту свого життя вони пам’ятали, що та свобода, яку ми часто сприймаємо за даність, не була природним правом для десятків мільйонів людей на цьому континенті.

А сьогодні я повертаюся до Центральної Європи та Румунії не тільки з офіційною делегацією уряду Сполучених Штатів, але й з моєю 11-річною онучкою Фінеган Байден. Фінеган, будь ласка встань. Я хочу, щоб ці люди тебе побачили. (Оплески.) І моя дочка, Кетлін Байден. Кетлін, встань будь ласка. Так, я знаю, що тобі незручно. (Оплески.)

Я взяв їх з собою тому, що я хочу, аби вони зрозуміли, особливо ж моя онучка – як колись мої сини - я хочу, аби вони побачили та зрозуміли історію цього регіону, безпосередньо з джерел. Моя онучка відвідує музеї та монументи, що складають хроніку безладдя, яке панувало у 20-му сторіччі в Польщі, тут і в Чехії.

І вона бачить на власні оченята, вона бачить в людях, з якими зустрічається, у життєрадісності ваших міст і вулиць неймовірні, неймовірні можливості 21-го сторіччя. Вона є свідком потужного факту, що справжнє утвердження 1989 — це реальний здобуток вашої країни і всього регіону - і він не у тому, що саме було знесено, зруйновано, а у тому, що ви збудували.

Ті з нас, хто знає про кровопролиття і борців за свободу в Угорщині у 1956 році; ті, хто відчував прохолодний кінець теплої весни у Празі у 1968 році на Вацлавській площі; ті, хто зупинив корабельні верфі у Гданську 1980 року; ті, хто тут, у Румунії, пережив найжорстокішу тоталітарну диктатуру другої половини 21-го [помилка в оригіналі] сторіччя в Європі. Кожен тоді боровся не тільки проти чогось, але за щось: за уряд, за уряд, який відповідатиме потребам свого народу; за більш толерантне суспільство, побудоване на повазі й гідності; за свободу думати, вірити, втілювати свої мрії в життя.

Ви почали втілювати в життя мрії, які тільки найбільш сміливі могли уявляти собі двадцять років тому: – Європу цілісну й вільну, основу на фундаменті Євро-Атлантичних установ альянсу НАТО і Європейського Союзу.

Ми, американці, надзвичайно пишаємося тим, що були вашими партнерами в процесі мирного возз'єднання Європи. Як сказав минулої весни Президент Обама напередодні Самміту НАТО, і я його процитую: “Ця спільна історія надає нам надію – але вона не повинна давати нам спокою. Це покоління не може залишатися на місці.”

Ми не можемо залишатися на місці, бо перед нами тепер стоїть нова доба змін і нова доба викликів. Економічна криза, від якої постраждало забагато людей і яка зруйнувала їхню впевненість, війна в Афганістані, що йде вже восьмий рік, і нові сили формують це молоде сторіччя. Ці нові сили, крім іншого, включають поширення зброї масового знищення та небезпечних хвороб; подальше зростання провалля між багатими й бідними; етнічні ворожнечі й держави, що не відбулися; планета, що швидко нагрівається і непевний запас енергії, харчових продуктів і води; виклик свободі й безпеці з боку радикального фундаменталізму.

Сьогодні я несу вам просте і ясне послання: Сполучені Штати і Європа, Європа цілісна й об'єднана, долатимуть ці виклики разом – бо це єдиний спосіб їх подолати. Ані пустопорожні балачки, ані перекручування фактів не можуть підточити цієї непорушної правди: Сполучені Штати Америки цілком присвячені альянсові з Європою, що ми, американці, вважаємо і продовжуємо вважати, є наріжним каменем американської зовнішньої політики, як це було вже протягом останніх 60-ти років. Ми ще більше присвячені, бо наш європейський партнер став ще більшим і міцнішим. Ми, Сполучені Штати, не зможемо досягнути успіху без вас. І, якщо вибачите мою самовпевненість, то я вважаю, що і ви не зможете досягнути цілковитого успіху без нас.

Я знаю, що дехто у Центральній Європі дивиться на ту відповідальність й обов'язки, які Сполучені Штати взяли на себе в усьому світі, й дійшли висновку, що ми втратили зосередженість – що ми вже більше не зосереджуємо своєї уваги на цій частині світу. Насправді ж, це саме з-за нашої глобальної відповідальності та вашої зростаючої здатності й бажання долучатися до них разом з нами, чому ми високо цінуємо наше партнерство з Центральною Європою та Європою тепер більше, ніж будь-коли раніше. Це якраз навпаки.

Разом ми маємо спільну відповідальність і нам необхідно дотримуватися своїх обіцянок. Ця відповідальність тепер є більшою, а обіцянки – важливішими. Ми бачимо, що Центральна Європа реагує вчасно і відгукнулася на це покликання бути лідером головних регіональних і міжнародних установ. Уявіть двадцять років тому головування у Європейському парламенті, головування в ЮНЕСКО, головування в Раді Європи, верховних суддів Європейського Верховного Суду, комісарів Європейської Комісії.

Настав час Центральної Європи. Ви самі продемонстрували свою готовність перед нашими спільними викликами, бажання братися за них і здатність їх подолати. Ось чому в Америці ми більше не розмірковуємо в сенсі того, що ми можемо зробити для

Центральної Європи, а в сенсі того, що ми можемо зробити разом з Центральною Європою.

Найперше і найважливіше – це те, що нас міцно єднають спільні цінності – і спільне зобов'язання захищати ці цінності де б і хто б не кидав їм виклик. НАТО – це фундаментальна основа наших зобов'язань. Одним з найважливіших моментів моєї кар'єри було те, коли я, як сенатор Сполучених Штатів очолював зусилля з розширення НАТО в Центральну Європу. До речі, пане Президенте, ви пам'ятаєте, що я пропонував, щоб Румунія була в першій хвилі розширення. Саме я тоді боровся до останнього аж поки її не було включено до першої хвилі. Дякую, що ви дали мені можливість виглядати таким передбачливим, вам удалося досягнути чималого успіху.

Як сказав Президент Обама, немає “старих” членів, немає “нових” членів НАТО — є просто члени. Згідно з П'ятою статтею, напад на одного є нападом на всіх. Наші країни об'єднані зобов'язанням Америки щодо безпеки Європи – а також зобов'язанням Європи щодо безпеки Америки, що ви продемонстрували швидко й рішучо після подій 11 вересня 2001 року, положення П'ятої статті було впроваджено в життя без того, що ми про це просили.

Сьогодні ми несемо нашу відповідальність, - ми, всі ми. Наші сини й дочки, як мій син, служать пліч-о-пліч в Афганістані, в Іраку, на Балканах. За це – за відвагу наших друзів і їхні втрати – американський народ вдячний.

Наш альянс побудовано довкола обговорення і співпраці перед лицем спільних загроз. У цьому його сутність. Однак, стоячи перед новими загрозами нам треба мати нове бачення того, як подолати їх, і нові боєздатності для досягнення успіху.

Ось чому таким важливим є рішення розробити те, що ми називаємо новою концепцією НАТО – і тому життєво важливо, щоб голоси Центральної Європи голосно звучали у цьому процесі.

Одним потужним прикладом того, як це може спрацювати, є наш новий підхід до протиракетної оборони. У 20-му сторіччі НАТО успішно підготувалося до захисту території союзників від дуже реального радянського виклику на “центральному фронті”, як ми його тоді називали, коли він розділяв Європу навпіл. Сьогодні головна нова загроза зростає і може досягти наших союзників у Європі раніше, ніж нас. Цю загрозу становлять балістичні ракети близького і середнього радіусу дії – технологія, що поширилися серед багатьох нових країн, і не дуже стабільних країн, після завершення Холодної війни. Ця технологія, у поєднанні з розповсюдженням ядерної технології, становить серйозну загрозу для всіх нас.

І ми маємо рішучий намір – ми маємо рішучий намір запевнитися в тому, що наші союзники по НАТО мають потрібний захист тоді, коли їм це потрібно – бо це наш святий обов'язок згідно з П'ятою статтею. Беручи під увагу поступовий розвиток загроз і значне

вдосконалення наших технологій, Сполучені Штати вважають, що існує кращий спосіб захисту від балістичних ракет, ніж той підхід, якого ми дотримувалися до останніх років.

Проект цього поетапного, вдосконаленого і гнучкого підходу, який тепер пропонують Сполучені Штати, враховує зростання загроз для Європи, залучаючи випробувану технологію, що покриватиме більшу територію Європи – включно з Центральною Європою – ефективніше, ніж попередній підхід.

Ця програма відповідає сьогodнішнім ракетним загрозам і дозволяє нам удосконалювати свою оборонну систему щодо цієї загрози у майбутньому. Її гнучкість дасть нам можливість здійснювати необхідні зміни, якщо загроза змінюватиметься. Саме її існування буде стримуючим фактором для тих, хто може розмірковувати про шантаж чи напад на наші війська чи наших союзників у Європі – і вона їх захистить, якщо стримання не спрацює. Попросту, наш план протиракетної оборони означає міцнішу безпеку для Європи та міцнішу безпеку для Сполучених Штатів.

Дехто – і це, мабуть, цілком зрозуміло - поквапився з передчасним висновком стосовно того, що цей новий підхід до протиракетної оборони було розроблено буцімто з метою задовольнити Росію за рахунок Центральної Європи. Це абсолютно неправильно. Протиракетна оборона не стосується Росії. Наш підхід було продиктовано вимогами безпеки Сполучених Штатів і НАТО – і крапка. Крапка.

Це правда, що ми працюємо над зміцненням наших стосунків з Росією. Ми вважаємо, що більш конструктивні взаємини з Росією принесуть користь усім. Але ми не наївні. Насправді ми поділяємо деякі спільні інтереси: зменшення арсеналів ядерної зброї; забезпечення безпеки для уразливих ядерних матеріалів; стабільність Афганістану; запобігання набуттю ядерної зброї Іраном.

Але ми також продовжуємо мати розбіжності в поглядах з Росією у принципових питаннях. У лютому, у Мюнхені, в Німеччині, у найпершій зовнішньополітичній промові нашої Адміністрації, я наголосив на основних принципах нашої зовнішньої політики й чітко визначив наші ключові принципи.

Сполучені Штати виступають проти концепції дев'ятнадцятого сторіччя щодо "сфер впливу". Ми не будемо цього толерувати і не будемо кооптовані цим.

Ми виступаємо за право суверенних демократичних країн приймати свої власні рішення і самостійно обирати альянси, без права будь-якої країни накладати вето на ці рішення. Ми ніколи і ні з ким не підемо на домовленості понад вашою головою чи у вас за спиною. Гасло, за яким ми живемо ясне: не робити без вас нічого, що стосується вас. І я б хотів закликати подивитися на наші кроки в минулому, подивіться на наші кроки в минулому.

За останні два роки ми засвоїли урок про те, що поки світ довкола нас зменшується, зв'язки між нами зростають. Сьогodні ми всі партнери в глобальній економіці. Ось чому ми працювали з нашими європейськими партнерами – МВФ і Світовим Банком – для

забезпечення міжнародної підтримки вашій економіці тоді, коли вам це найбільш потрібно.

Ось чому так радісно бачити як багато з вас успішно долають світовий економічний спад. І працюючи разом, ми можемо засвоїти уроки цієї кризи, які допоможуть нам закласти фундамент для оновленого сторіччя зростання і відбудови процвітання.

Один з уроків про необхідність працювати разом – це заради надійнішого енергетичного майбутнього. Нам потрібна реальна, стійка енергетична безпека, що включає в себе диверсифікацію джерел і транзитних шляхів, “розумні” капіталовкладення для вирішення проблеми зміни клімату. Зв’язки між країнами Європи повинні існувати не тільки через країни Європи. Тут, у цьому регіоні – з огляду на історію, географію і необхідність – країни Центральної Європи перебувають у добрій позиції аби повести за собою всю Європу.

Шановні пані та панове, нарешті дозвольте мені сказати кілька слів про лідерство в тій галузі, де центральноевропейці мають унікальний досвід: сприяння розвитку демократії. Американці, на мій погляд, справедливо пишаються тим, що народи світу час до часу беруть нас за приклад і вбачають в нас лідера. Але треба визнати правду, що ви є взірцем для мільйонів – не ми, а ви – Румунія та інші країни Центральної Європи. Приклад, який ви надали 20 років тому, став натхненням для світу. Лідерство, яке ви здійснюватимете протягом наступних двадцяти років може досягти навіть більшого – заохочення, підтримку й консолідацію країн з новопосталою демократією в Центральній і Східній Європі.

У Східній Європі є країни, що все ще борються над тим аби виконати обіцяне щодо міцної демократії та жвавої економіки вільного ринку. Хто може бути кращим прикладом, ніж ви? Хто може бути кращим прикладом, ніж країни Центральної Європи, які 20 років тому діяли так відважно і рішуче, а за останні 20 років досягли такого усталеного прогресу? Ви можете допомогти Молдові, Грузії, Україні рухатися шляхом до стабільності й розквіту. Прийшов ваш час стати лідером. Також ваш власний досвід може бути дуже корисним для Вірменії, Азербайджану та Білорусі. Ініціатива східного партнерства ЄС є добрим прикладом того, яким чином можна пожвавити ці зусилля. І ми будемо вашими партнерами заради виконання обіцянки 1989 року. Але ваше лідерство повинно бути рішучим, ваш голос – гучним.

Є старовинне румунське прислів'я: “Найдешевшим є порада. Найдорожчим є добрий приклад.” 20 років тому народи Центральної Європи взяли світову історію, яку вони успадкували й за власним бажанням повернули її у новому напрямку — у напрямку більшої свободи і справедливості. Шансів на успіх у вас було не дуже багато. З історії ми знаємо, що повалення старих гнобительських режимів є набагато легшим, ніж побудова процвітаючої демократії. Однак, ви виконали обіцянку своєї революції. А тепер ви в такій ситуації, коли можете допомогати іншим зробити те саме.

Промовляючи до нашого Конгресу двадцять зим тому, Вацлав Гавел згадав про особливий сенс співчуття й уяви, який поділяють народи Центральної Європи. Він сказав, що роки

гноблення “дали нам, хоча й мимохідь, щось позитивне: особливу здатність вдивлятися далі, ніж це робив би хтось без цього гіркого досвіду.” Він також сказав: “Людина, яка не може рухатися й жити нормальним життям за-за того, що її притиснув камінь, має більше часу поміркувати про сподівання і надії, ніж людина, яка не перебуває в такому стані.” І він правий.

Тепер ви маєте свободу втілювати ті сподівання й надії – і ви це робите. І я вірю, що разом ми можемо перетворити ці наші спільні сподівання й надії в історію, якою ми зможемо пишатися. Саме зараз ця мить! Ви студенти, якщо ми розумні, відважні й вам пощастить, то зможете розповісти своїм онукам, що ви були присутніми при створенні нової Європи, нової безпеки, нової епохи миру, бо ви були достатньо відважні аби вхопити момент. Будьте як ті, хто був у 89-му. Будьте сміливими. Ставайте на чолі. Ви маєте історію, ви маєте традиції. Ви можете здійснити велетенські перетворення. А ми будемо пліч-о-пліч разом з вами.

Шановні пані та панове, щиро дякую за увагу. Господи, благослови Америку та всіх її союзників. І, Господи, захисти усі наші війська, які зараз перебувають в бойових умовах. Дуже, дуже дякую вам. Це була для мене висока честь виступити перед вами. (Оплески)